

การจัดการเรียนรู้โดยการไปทัศนศึกษา (Field Trip)

ความหมาย

การจัดการเรียนรู้โดยการไปทัศนศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำผู้เรียนออกไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่ที่เป็นแหล่งความรู้ในเรื่องนั้น (ซึ่งอยู่นอกสถานที่เรียนกันอยู่โดยปกติ) โดยมีการศึกษาเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมมือกันวางแผนไว้ และมีการอภิปรายสรุปผลการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยการไปทัศนศึกษามีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวางแผน

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเตรียมการก่อนที่จะไปทัศนศึกษา ซึ่งควรประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการไปศึกษา

1.2 กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

1.3 กำหนดสถานที่ที่จะไปทัศนศึกษา เมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และหัวข้อหรือเรื่องที่จะศึกษาแล้ว ผู้เรียนควรมีส่วนในการเลือกสถานที่ที่จะไปศึกษา ซึ่งเมื่อมีการกำหนดสถานที่แน่ชัดแล้ว ผู้สอนหรือผู้เรียนบางคนควรจะไปสำรวจสถานที่นั้นก่อน จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ดีในการวางแผนการเดินทางและการหาความรู้ต่อไป

- กำหนดการเดินทาง ได้แก่ โปรแกรมการเดินทางที่มีกำหนดเวลาที่แน่นอน

- กำหนดวิธีเดินทาง ได้แก่ ทั้งการติดต่อยานพาหนะ เส้นทาง การเดินทาง

- กำหนดค่าใช้จ่าย มีการประมาณการค่าใช้จ่ายในการไปทัศนศึกษาทั้งหมด ซึ่งหากงบประมาณที่เตรียมไว้ไม่เพียงพอ ผู้เรียนอาจจะต้องช่วยออกค่าใช้จ่ายบางส่วนเพิ่มเติม

- กำหนดกิจกรรมหรือวิธีการที่จะศึกษา เช่น จะใช้วิธีการสังเกต การจดบันทึก อัดเทป ถ่ายภาพ ถ่ายวีดิทัศน์ สัมภาษณ์ ลงมือปฏิบัติ หรือทดลอง เป็นต้น ซึ่งวิธีการใดจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ ก็จะต้องมีการจัดเตรียมให้เรียบร้อย

- กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ควรกำหนดและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ผู้เรียนทุกคนอย่างชัดเจน ควรจัดทำเป็นเอกสารแจกสมาชิกทุกคนให้รับรู้ตรงกัน หรือกรณีผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ควรให้ออกาสมาชิกประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อให้ได้ข้อตกลงร่วมกัน

- ติดต่อขออนุญาตผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจอนุญาตตามระเบียบของทางราชการ

- ขออนุญาตผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งการตอบรับจากผู้ปกครองพร้อมค่าใช้จ่ายสมทบ (ถ้ามี)

- ติดต่อสถานที่และวิทยากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะไปทัศนศึกษาในจุดต่างๆ

- ติดต่อเพื่อขอทำประกันอุบัติเหตุในการเดินทางของทุกคน

2. ขั้นตอนการเดินทางไปทัศนศึกษา

เป็นการเดินทางไปทัศนศึกษาตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้สอนควรดูแลเอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและให้คำปรึกษาแนะนำตามความเหมาะสม

3. ขั้นตอนการศึกษาเรียนรู้ในสถานที่หรือแหล่งเรียนรู้

เมื่อเดินทางไปถึงยังสถานที่เป้าหมายแล้ว ผู้สอนควรจัดประชุมผู้เรียนทั้งหมดก่อนที่จะปล่อยให้ผู้เรียนไปศึกษาเรียนรู้ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยมีการย้ำหรือทบทวนเกี่ยวกับเรื่องวัตถุประสงค์ของการศึกษา การเคารพต่อกฎเกณฑ์ กติกาของสถานที่ ความปลอดภัย วิธีการศึกษา การนัดหมายและการตรงต่อเวลา เป็นต้น ผู้สอนคอยสังเกตการณ์ ดูแล ช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีการศึกษาเรียนรู้ คอยได้ถามถึงการทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่เตรียมไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด

4. ขั้นตอนการเดินทางกลับ

เป็นการเดินทางกลับหลังจากที่ได้ศึกษาเรียนรู้ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้สอนควรดูแลเอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนและให้คำปรึกษาหรือแนะนำตามความเหมาะสม (ซึ่งในการเดินทางทั้งไปและกลับ หากไม่เหตุจำเป็น ไม่ควรจะมีการเดินทางนอนเส้นทางตามที่ได้กำหนดหรือขออนุญาตไว้ ซึ่งอาจเกิดปัญหาขึ้นมาได้)

5. ขั้นสรุปผลการเรียนรู้

อาจทำได้ดังนี้

1. สรุปผลการเรียนรู้ทันที ในกรณีที่สามารถจัดสรรเวลาได้ ไม่ควรเร่งรีบเดินทางกลับ ควรให้โอกาสผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้ทันที ณ สถานที่ศึกษาดูงานจะทำให้ได้ผลดีมาก เพราะยังจำความคิด ประสบการณ์ ข้อมูลและความรู้สึกต่างๆ ได้ดี
2. สรุปผลการเรียนรู้หลังจากกลับถึงสถานศึกษา ซึ่งโดยทั่วไปหลังจากศึกษาเรียนรู้แล้ว ผู้สอนและผู้เรียนมักจะไม่ค่อยมีเวลาสรุปทันที ดังนั้น เมื่อเดินทางกลับถึงสถานศึกษาแล้วควรรีบหาโอกาสให้ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้โดยเร็ว

การสรุปผลการเรียนรู้ ทำได้หลายวิธี เช่น ให้ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอประสบการณ์และข้อมูลที่ตนได้รับจากการศึกษาจะได้มีการอภิปรายร่วมกันในประเด็นหรือหัวข้อที่สำคัญ มีการสรุปให้ครอบคลุมประเด็นการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ที่ได้รับ ด้านเจตคติ และด้านทักษะกระบวนการที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น

6. ขั้นประเมินผล

เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผล เพื่อให้ทราบว่า การไปทัศนศึกษาครั้งนี้มีผลเป็นอย่างไร เช่น บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ปัญหาและอุปสรรคมีอะไรบ้าง ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งอาจประเมินได้จากการสอบถาม การสังเกต หรือข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นต้น

แหล่งอ้างอิง

- Gotoknow โดย กานท์กวี
- <https://www.Gotoknow.orp/posts/298310>

